

ISSN: 1857-6710

ШТИТ

Бр. 23 Цена: 50 ден. јули 2011 год.

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„MEDSEUR 11“ – УНАПРЕДУВАЊЕ НА СПОСОБНОСТА И НА
ИНТЕРОПЕРАТИВНОСТА ВО СЛУЧАЈ НА КАТАСТРОФА

ПОТВРДА ЗА КВАЛИТЕТОТ

5-ТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА НАЧАЛНИЦИ НА
ГЕНЕРАЛШТАБОВИ НА АРМИИТЕ ОД БАЛКАНСКИТЕ ЗЕМЈИ

Основна алатка за регионално интегрирање

КОНЦЕПТОТ НА НАТО-СИЛИТЕ ЗА ОДГОВОР – ИРФ И УЧЕСТВОТО НА
РМ ВО КОЛЕКТИВНАТА САМООДБРАНА НА НАТО

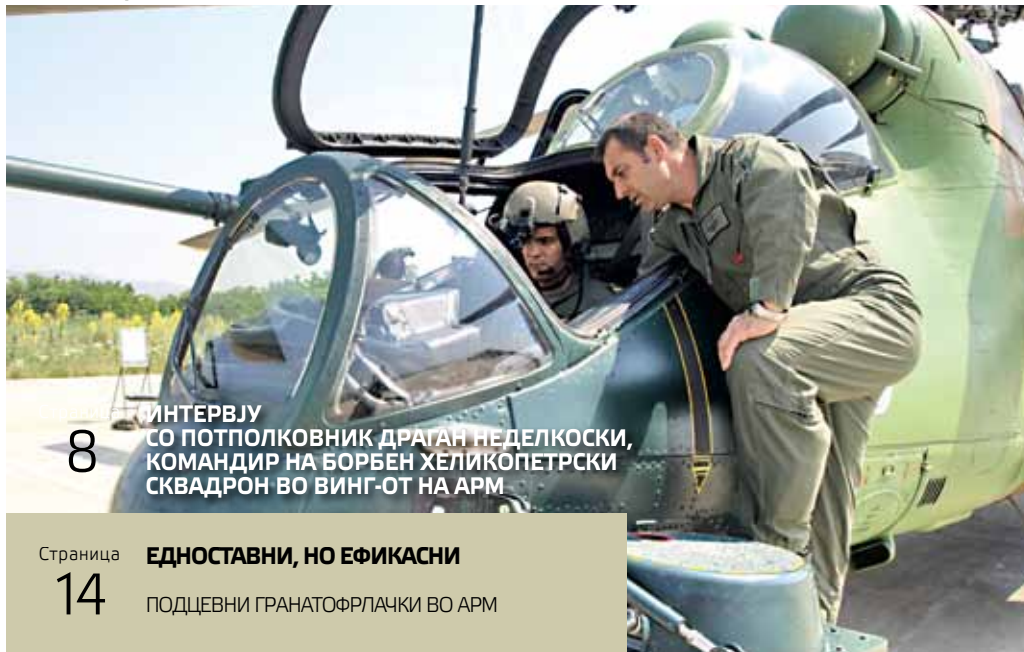
КАТАЛИЗАТОР ЗА МОДЕРНИЗАЦИЈА НА НАТО

★ АРМ - НАТО ★ РАПОРТИРАЊЕ ★ ОРУЖЈЕ ★ ВОЕНА ИСТОРИЈА ★ ИГРИ И СИМУЛАЦИИ ★

2-12 ЈУЛИ 2011, ПЕПЕЛИШТЕ И АП КРИВОЛАК

МЕЃУНАРОДЕН ПРОЕКТ „ЛЕТЕН КАМПУС 2011“

8 **ИНТЕРВЈУ**
СО ПОТПОЛКОВНИК ДРАГАН НЕДЕЛКОСКИ,
КОМАНДИР НА БОРБЕН ХЕЛИКОПЕТРСКИ
СКВАДРОН ВО ВИНГ-ОТ НА АРМ

Страница **14** **ЕДНОСТАВНИ, НО ЕФИКАСНИ**
ПОДЦЕВНИ ГРАНАТОФРЛАЧКИ ВО АРМ

Страница **20** **ИДНИНАТА ДЕНЕС**
СИГУРНОСТ НА РАЗВОЈНИОТ ПАТ
НА „ЕГЗОСКЕЛЕТОТ“

Страница **30** **НОВО ИСКУСТВО**
ПОКАЗНА ТАКТИЧКА ВЕЖБА ЗА ЗАШТИТА
И СПАСУВАЊЕ ОД УРНАТИНИ

Страница **35** **РАЗУЗНАВАЊЕ СПРОВЕДЕНО ОД ЛУЃЕ**
(ХЈУМИНТ)
ПРИБИРАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ ОД РАЗНИ МЕТОДИ - I

Страница **46** **БРСЈАЧКАТА БУНА ОД 1881 ГОДИНА**
РЕАКЦИЈА НА ДОНЕСЕНИТЕ ОДЛУКИ НА ГОЛЕМИТЕ
ЕВРОПСКИ СИЛИ ЗА ВРЕМЕ НА БЕРЛИНСКИОТ
КОНГРЕС ОД 1878 ГОДИНА

Страница **48** **ПБО**
ЦИВИЛНО-ВОЕНАТА СОРАБОТКА ЗА ВРЕМЕ НА
ВИЕТНАМСКАТА ВОЈНА - I

Страница **56** **„ПОСЛЕДНИОТ ШКОТСКИ КРАЛ“**
ИСТОРИСКА ДРАМА ЗА АПСОЛУТНАТА МОК

Страница **11**

Страница **22**

Страница **24**

ШТИТ - Година III, број 23, јули 2011 година, излегува еднаш месечно
ИЗДАВАЧ - МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЗДАВАЧКИ СОВЕТ

Емил Димитриев (претседател)
Генерал-мајор Насер Сејдини, Сашко Димов, полковник Мирче Ѓорѓоски, потполковник Здравко Ризовски,
потполковник Мери Ринцова, проф. д-р Ѓорѓи Малковски

ПЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Здравко Ризовски, потполковник

РЕДАКЦИЈА

Васил Дичевски (новинар-уредник), Кристина Илиевска (новинар-уредник), Билјана Иванова (технички, ликовно-графички уредник); Иван Петрушевски (новинар); Ксенија Митева (лектор); Александар Атанасов (фотографи)

КОНЦЕПТУАЛЕН КОНСАЛТИНГ, АРТ ДИРЕКЦИЈА И ДИЗАЈН

Жарко Стојановиќ, Оливер Курчиев, Весна Вујадиновиќ, Стефан Смиљаноски

Печати: „СТЕДА ГРАФИКА“ – Скопје

АДРЕСА НА РЕДАКЦИЈАТА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА - СПИСАНИЕ „ШТИТ“
ул. „Орце Николов“ 66 1000 Скопје
Телефони: 02 328 24 17; 02 328 20 58
Факс: 02 3113 527; 02 3128 276
www.morm.gov.mk; E-mail: stit@morm.gov.mk

ЦЕНАТА НА ЕДЕН ПРИМЕРОК Е 50 ДЕНАРИ
ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА 600 ДЕНАРИ

жиро-ска 050010011678720
(повикување на број: 725939-10)
даночен број: 4030990271748
ТС 100000000063095

СО ЛАДНИ ГЛАВИ
ВО ЖЕШКИОТ МЕСЕЦ

„Жешкиот костен“ дојде и помина. И, што е најважно од сè, не нè изгоре. Република Македонија успеа да ја следи „кривата на искуството“ и повторно да им покаже на своите пријатели и поддржувачи, на организациите чиј составен дел се стреми да стане дека жештината и остријата на дваесеттината дена кои претходат на секој избран циклус само го отсликуваат нашиот менталитет, нашата жестокоост кога со желба сакаме да пренесеме нешто во јавноста. Континуитетот кој го создадоа последователните изборни циклуси дефинирани како апсолутно мирни и демократски, избори на кои во целост се покажа волјата на народот, треба да биде доказ сам за себе дека законот е пред сè и над сè и дека тоа сите македонски граѓани, без исклучоци, го знаат и го применуваат. Токму однесувањето на денот на изборите испрати една јасна и недвосмислена порака дека почитувањето на правната држава, пишаните правила и нормите на однесување не е случајност, туку воспоставено правило.

Ниту активностите на еден од носечките столбови на државноста, Армијата на Република Македонија не отстапуваат од констатацијата дека јуни беше еден успешен месец во кој на терен можеа да се утврдат сите вештини и способности кои нејзините припадници можат да ги понудат. По сите критериуми успешно организираната петта по ред конференција на началниците на генералштабовите на балканските армии и даде уште еден поттик на оваа екстремно важна балканска иницијатива која има за цел да ги приближи нашите народи и да ја унапреди меѓусебната соработка во поглед на зацврстувањето и развивањето на регионалната, европската и глобалната безбедност и стабилност. Домаќинскиот дочек во „македонскиот град на светлината“ овозможи книгата исполнета со потребата од вкрстување на напорите за достигнување на заедничките безбедносни императиви да продолжи да се испишува во еден пријателски тон, тон кој им доликува на докажани и искрени пријатели и соработници.

Успехот не изостана ниту кога станува збор за комплексната военомедицинска вежба која се одржа на АП „Криволук“ и ЦО „Пепелиште“, „MEDCEUR 11“. Напротив, тимовите на АРМ, на Армијата на САД и на армиите на останатите земји од регионот покажа дека во целост можат да се справат со секоја природна катастрофа. Потврдувањето и унапредувањето на високата интероперабилност, како и на организираноста на домашните капацитети за одговор на сето она што природата може да ни го „припреми“ беа целите кои, впрочем, во целост беа исполнети.

Согледувајќи го развојниот пат на АРМ и на Република Македонија, неминовно се забележува дека основната константа лежи во тоа дека постојаната и непрекината работа носи постојани резултати. Сепак, „успехот е континуирано патување, не само една единствена дестинација“.

Здравко Ризовски

РЕАКЦИЈА НА ДОНЕСЕНИТЕ ОДЛУКИ НА ГОЛЕМИТЕ ЕВРОПСКИ СИЛИ ЗА ВРЕМЕ НА БЕРЛИНСКИОТ КОНГРЕС ОД 1878 ГОДИНА

Брсјачката буна претставува заговор кој индиректно се рефлектира како востаничко ослободително движење во југозападниот дел на Македонија кон крајот на Источната криза во Македонија од 1875-1881 година. Во историографијата најчесто се среќнува името Брсјачка буна затоа што се јавува во југозападниот дел од територијата на Македонија, место во кое во древните времиња живеело познатото македонско племе Брсјаци (ВИЗ, Војни лексикон, Београд, 1981, стр. 816). Друг синоним под којшто пошироката историографија ја препознава оваа буна од почетокот на осумдесеттите години на XIX век е името Демирхисарска буна, затоа што раскошните планински предели на Демирхисарскиот крај претставувале главно упориште односно центра-

лен дел на буната (Југословенски лексикографски завод, Енциклопедија на Југославија, Загреб, 1985, стр. 549-550). Напоредно со македонското Кресненско востание од 17 октомври 1878 година кое избувнало во североисточниот дел од Македонија и чија основна цел било стихијно да се прошири на целата територија на Македонија, во западниот и во јужниот дел од Македонија или поточно во пределот на Лерин, Костур, Воден, Меглен, Мариово, Прилеп и Велес дошло забележително движење на повеќе македонски револуционерни чети предводени од следниве војводи: Диме Чакре кој дејствувал во Прилепскиот крај заедно со неговиот брат Мијајле, потоа Горѓи Лажот, Мишко Мариовчето, Тоде Бочварчето и други војводи (Александар Трајановски, „Историја на македонскиот народ“, Скопје, 2005, стр. 288-

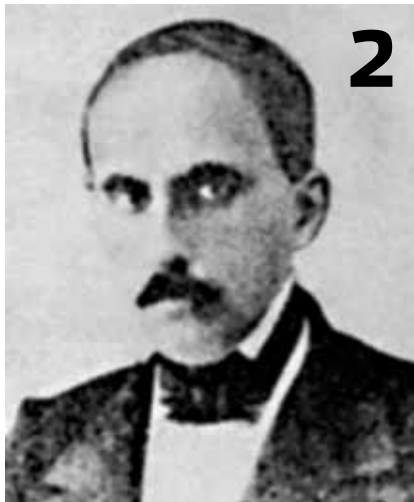
289). Во Охридскиот крај активно дејствувал Илија Делија, во Кичевскиот крај дејствувал војводата Ангел Атанасов, во пределот на Копачка дејствувал Насте Ластовецот, Мишко Крстев и други војводи. Овие војводи чиј број бил околу 65, биле активни војводи и учесници најпрвин во Српско-турската војна 1876/77 година, а веднаш потоа и во Руско-турската војна од 1877 година.

Македонските војводи, враќајќи се од Руско-турската војна во своите родни места, наишле на тотална анархична положба. Имено, честите османлиски разбојнички банди се оддале на чести грабежи, масовни убиства и безмилосно малтретирање на македонскиот народ, така што секојдневниот живот на македонскиот народ бил вистинско измачување, бил крајно неизвесен и несигурен. Од друга страна османлиската власт речиси воопшто не ги користела своите државни механизми за одржување пристоен живот на потчиниот македонски народ туку напротив, власта се покажала крајно неефикасна да ја подобри состојбата со македонското население.

Ваквата анархична состојба активно ги иницирала локалните македонски жители во југозападниот дел на Македонија на лична одбрана и заштита од неподносливите тортури на османлиските разбојнички банди и од османлиската власт. Сето ова на крај резултирало со основање на месни чети за самоодбрана и заштита со цел да го исчистат југозападниот дел на Македонија од разбојници, насилници и узурпатори над локалното македонско население. Македонското население почнало редовно да ги собира државните даноци и да ги предава на османлиските власти со цел да го скрие сомнежот кај нив и да ја затскрие востаничката орга-

1

2

НАСЛОВНА ФОТОГРАФИЈА: ДЕЛ ОД ХРАБРИТЕ МАКЕДОНСКИ ВОЈВОДИ БИТОЛСКИОТ СУД ГИ ОСУДИЛ НА 101 ГОДИНА ЗАТВОР ВО ПОДРУМ КАЛЕ ВО МАЛА АЗИЈА

1. БЕРЛИНСКИ КОНГРЕС ОД 13.06-13.07.1878 ГОДИНА

2. ДИМИТАР РОБЕВ ЈАСНО ИМ СИГНАЛИЗИРАЛ НА ОСМАНЛИСКИТЕ ВЛАСТИ И НА ОСТАНАТИТЕ ЕВРОПСКИ ГОЛЕМИ СИЛИ ДЕКА МАКЕДОНИЈА ТРЕБА ДА СТАНЕ НЕЗАВИСНА ДРЖАВА ИЛИ ВО КРАЈНА ЛИНИЈА ДА ДОБИЕ АВТОНОМИЈА ВО РАМКИТЕ НА ОСМАНЛИСКАТА ИМПЕРИЈА

3. ВОЈВОДАТА МИЦКО БИЛ ЕДЕН ОД ГЛАВНИТЕ ЗАГОВОРНИЦИ НА БРСЈАЧКАТА БУНА

4. ЈАНЕ САНДАНСКИ, ДИМО ХАЦИ ДИМОВ И ТОДОР ПАНИЦА СО МЛАДОТУРСКИ ОФИЦЕРИ

4

население кое почнало да ја поддржува оваа бунтовничко револуционерна организација на македонскиот народ, да ги поддржува нејзините воени активности и воедно активно да се приклучува во нејзините борбени редови и борбени акции. Активностите претежно се манифестираше со повремени таканаречени герилски акции со кои на османлиската власт јасно и се давало до знаење дека поробениот и угнетениот македонски народ сепак, кога му е најтешко, има свој личен заштитник на кого може сигурно да се потпре. Така, војводите Стефан и Кузман Петревски мошне активно дејствувале во Поречието, а во нивните бунтовнички активности биле вклучени дури 36 села од околината на Поречието.

Герилските акции кои повремено биле вршени кон османлиските угнетувачи и разбојнички банди, самозаштитата на месното македонско население и перманентната воена активност на македонските војводи која оформила своја заговорничка мрежа како еден вид на месна народно-востаничка власт, придонело овој бунт со право да биде кренат на повисоко ниво до степен на предвостаничка и парамилитантна активност.

Поради големата мрежа на заговорници и големото пространство што во текот на месец април, мај и јуни 1881 година сеопфатно го зафатише, османлиските власти успеале да ја парализираат активноста на широката заговорничка мрежа заедно со нејзиното тежиште во Демирхисарскиот крај. Тактиката која ја користеле османлиските власти во целост се покажала како успешна. Имено откако османлиските власти дознале дека централното место преку кое се кординираат сите заговорнички активности е токму Демирхисарскиот крај, тие започнале со јака офанзива, педа по педа детално да ја претресуваат околината и самиот град Демирхисар. Откако комплетно го завршиле претресувањето и апсењето на челниците на заговорничката мрежа која била лоцирана во Демирхисар, продолжиле и понатаму да ги пребаруваат и претресуваат останатите места во Македонија, а најмногу главните упоришта во кои била силна заговорничката мрежа како: Прилеп, Би-

тола, Ресен, Охрид, Кичево, Македонски Брод и Крушево. Успешните акции резултирале со тоа што османлиската власт за кратко време успеала да притвори преку 700 заговорници (ИНИ, Македонски историски речник, Скопје, 2000, стр. 91). Дел од храбрите македонски војводи храбро загинале во борбите со османлиската власт, како што е случајот со браќата Чакревици од Прилеп. Коста Лимончев, Зафир Белчев и Златан Бојкичев, битолскиот суд ги осудил на 101 година затвор и воедно со наредба на битолскиот кадија се префрлени во Подрум Кале во Мала Азија (М.В.Веселиновиќ, Брсјачка буна, Београд, 1905, стр. 34-37), а останатите учесници во овој бунт биле затворени во битолскиот затвор од каде што по неколку години се ослободени. Меѓу лицата кои биле затворени во битолскиот затвор бил и војводата Мицко од Порече кој во битолскиот затвор поминал 20 години.

Она што како главна порака и резиме со себе го носи овој бунт кој во периодот после завршувањето на македонското Кресненско востание во Македонија од 1878 г. па до неговото задушување кон крајот на месец јуни 1881 г. е дека македонското население било крајно разочарано од одлуките на Берлинскиот конгрес (1878 г.) на кој македонскиот народ барал права кои биле предвидени во согласност со Органскиот статут во Крит од 1868 г. Имено, македонскиот претставник Димитар Робев јасно им сигнализирал на османлиските власти и на останатите европски големи сили дека Македонија согласно членот 23 и одредбата 62 треба да стане независна држава или во крајна линија да добие автономија во рамките на Османлиската Империја.

Ако поткрепа на Разловечкото востание во Македонија од 20 мај 1876 г. било силното напредување на европските сили во периодот на Источната криза во рамките на европската и светската констелација од 1875-1878 г., тогаш Кресненското востание, Брсјачката буна и Илинденското востание го рефлектираат крајното незадоволство од донесените одлуки на големите европски сили за време на Берлинскиот конгрес од 1878 г.

д-р Андреј Илиев

низираниот кај македонските револуционери и војводи. Сите овие илегални форми и облици на дејствување на македонските војводи оформиле заговор кој сам по себе ги надминал природните граници на обична самозаштита на македонското население и индиректно добил бунтовнички размери, што преставувало континуиран процес на солидно организирана ослободителна востаничка дејност и движење.

Заговорничките кружоци кои дејствувале во повеќето југозападни предели на Македонија, а особено во околината на Прилеп, Охрид, Битола, Ресен, Кичево, Македонски Брод и Демир Хисар постепено се централизирале и се поврзале во своите бунтовнички планови и активности. Матични или подобро елаборирани централни делови на бунтовничките активности биле планинските предели на градот Демир Хисар така што, како што погоре напоменавме, неретко оваа буна во историографијата се именува и како Демирхисарска буна или заговор (МАНУ, „Македонија во Источната криза 1875-1881“, Скопје, 1978, стр.31). Во Брсјачката буна биле инволвирани повеќе градски и селски авторитативни личности. Бунтовниците делумно ги поддржувал и ги симпатизирал и рускиот конзул во Битола, Њага (Александар Трајановски, „Историја на македонскиот народ“, Скопје, 2005, стр. 289).

Заговорниците на бунтовничкото движење за кратко време со континуирани воени активности успеале да формираат тактички единици на ниво на чети со кои се спроведувала воена обука за офанзивни и деванзивни борбени дејства на ниво на чета. Откако ќе се спроведела воената обука, следниот чекор кој се спроведувал бил единиците, кои потајно биле испраќани во планина, да бидат и добро логистички потковани но, пред сè, добро вооружени.

Сето ова резултирало во текот на 1880 г. и почетокот на 1881 г. активните македонски војводи со своите единици постапно и етапно да го исчистат теренот од насилничките и разбојничките османлиски банди кои го тероризирале и малтретирале локалното македонско население. На тој начин мошне се поткренил и духот на македонското

3

